

v sobo in ako še mêde zraven, — tedaj seveda je človek vesel, da sme biti pod streho v topli sobi, živo pomilujoč slehernega, ki je zunaj na poti.

Razven debele in dolge zime imamo tu še drugo neprijetnost, ki nam jeseni in pozimi dostikrat že prav preseda: to je tista siva in gosta megla, ki bi se dala skoro rezati na kose, v kateri vidiš komaj par korakov pred seboj. Celó marsikaterega domačina je že zavêdla ta gosta megla, da je, hodeč po najbolj znani okolici, zašel na nasprotno stran, in je imel opraviti, predno se je zavedel, kje je. — Obratno pa tudi večkrat, — ko imamo tu najlepši solnčni dan — ta gosta megla leži po

Črnogorec.

dolinah in nižavah jednako sivemu morju, iz katerega kipé vrhovi višjih gorá (n. pr. Sveti Trije Kralji) kot večji in manjši otoki.

Četrtnko ure pred cerkvijo, na 'Trohovi ravni', se pojavljajo zlasti že pozno v jeseni posebni zračni toki: sedaj jesensko hladni, sedaj prijetno gorki, kakor o poletnih večerih, in to kar nenadoma, neposredno, kakor bi stopil iz mrzle veže v toplo sobo, ali obratno.

Kako pa so se ljudje naselili na tako visokem kraju in kako je nastala tukajšnja župnija, oziroma tukajšnja cerkev, nam pové deloma ustno izročilo, deloma zvemo iz zgodovinskih virov. — Pred kakimi tristo leti so gonili Benečani na 'Hudo polje' (v Govcih) in

sem gori, v planino' (od tod tudi ime kmetiji pri cerkvi: „Planina“) živino past in so imeli tukaj svoj 'stan'. Imenovali so se 'stanarji'. — Sled takega 'stána' se nahaja še dandanes kmalu za cerkvijo na zahodni strani. Na zimo so gonili živino nazaj na Beneško; nekaj teh stanarjev pa je ostalo tukaj ter začelo obdelovati zemljo. Ti so bili prvi tukajšnji naselniki. Tedaj je bila Spodnja Idrija ali Fara¹⁾ še podružnica (kapelanija) Št. Viške gore v dekaniji goriški in gotovo ni bilo tedaj pri Fari še pokopališča, ker bi se drugače ne dalo razlagati, zakaj so od tukaj nosili mrličé pokopavat celó tje doli v Vuče pri Tolminu — (dobrih pet ur hodá od tukaj), — in pozneje k sv. Luciji ob Idrijci, kakor za trdno povedó tukajšnji stari resnicoljubni ljudje.

Pripovedka govori, da so tačasni tukajšnji stanovniki večkrat videli neko podnebno, od Fara prihajajočo in tukaj obstajajočo svetlobo, 'svetinje', ki je bila bajé povod zidanju tukajšnje cerkve. Tudi pravijo, da sta se dva tukajšnja soseda P. in Š. poganjala, na čegavem svetu naj bi se zidala cerkev; prvi kakor drugi bi jo bil rad imel na svojem zemljišču.²⁾ Odločilo se je za P.-ovo posestvo.

Dodelana je bila cerkev leta 1669., katera letnica je vdolbljena na kamenitem podboju notranjih zakristijskih vrat, pri vhodu v prezbitarij — a oboka še ni imela. Napravili so ga pozneje, t. j. l. 1768. Ljudje so nosili za cerkveni obok kamen 'lahkovec' iz kanomeljske grape 'Košenije' in tudi sosedje Kanomeljci so ga pomagali nositi in sicer prostovoljno, zlasti ob nedeljah, dohajaje sem gori k sveti maši.

Cerkev je primeroma majhna in jako vlažna. Ima tri altarje, veliki: sv. Jožefa (popolnoma prenovljen leta 1887.) in stranska: Marijin in sv. Jakopa ap. (oba nova l. 1891.). Vse pa se je napravilo s prostovoljnimi doneski domačih župljanov. Zvonovi so tudi trije in imajo ista imena, kakor oltarji. Večja dva sta bila ulita l. 1738.³⁾, mali pridružil se jima je šele l. 1863.⁴⁾ Vsi trije tehtajo približno 1500 kilogramov.

Do l. 1750. je bila tukajšnja cerkev sv. Jožefa spodnjeidrijska, ali kakor tukaj govoré: 'prifarska' podružnica. Takrat je pripadala Idrija, Spodnja Idrija, torej tudi Vojsko v cerkvenem obziru pod oglejski patrijarhat, pozneje pod nadškofijo goriško, iz katere so se ločile imenovane cerkve l. 1792. ter se pridružile istega

¹⁾ Župnija je postala Spodnja Idrija krog leta 1580. Catal. Cleri.

²⁾ Dandanes bi se brzkone godilo ravno nasprotno. Tempora mutantur . . .

³⁾ Opus Josephi Samassa.

⁴⁾ Opus Antonii Samassa.